

Београд, новембар 2021. године

Нетехнички резиме РЦУО Бањица, Нова Варош

Клијент: ЕБРД и АФД

Припремио: ENVICO d.o.o. Београд, Србија

Наслов: **Нетехнички резиме РЦУО Бањица, Нова Варош**

Клијент: Европска банка за обнову и развој и Француска агенција за развој

Израдили: др Милица Каранац, Вукица Попадић-Њуњић, др Слободан Цвејић, Оливера Вуковић, Милош Тишовић и Тијана Вељковић

Осигурање и контрола квалитета (QA/QC): Душан Недељковић

Верзија: 1.0

Статус: Коначан

Датум: 8. новембар 2021.

Садржај

Списак слика	iv
Скраћенице и акроними	v
1 УВОД.....	6
2 ОПИС ПРОЈЕКТА.....	7
3 КОНТЕКСТ	10
3.1 Историјат пројекта.....	10
3.2 Тренутно стање чинилаца животне средине и социјалних питања	10
4 ПОСТУПАК ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	13
4.1 Спроведени поступак процене утицаја на животну средину	13
4.2 Јавне консултације	13
5 САЖЕТИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛНО ШТЕТНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА.....	14
5.1 Утицај током фазе изградње.....	14
5.2 Утицаји током рада и одржавања постројења	15
6 РЕЗИМЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ УТИЦИЈАМА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА.....	18
6.1 Фаза изградње.....	18
6.2 Фаза рада и одржавања.....	20
7 КОМУНИКАЦИЈЕ	22

Списак слика

Слика 1 Локација РЦУО Бањица	9
------------------------------------	---

Скраћенице и акроними

C&A	Опис
АФД	Француска агенција за развој
CESMP	План управљања животном средином и социјалним питањима током изградње
CTMP	План управљања саобраћајем у току изградње
EHSS	Животна средина, социјална питања, здравље и безбедност
EIA	Процена утицаја на животну средину
EPRP	План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама
ESAP	Акциони план за заштиту животне средине и социјална питања
ESAR	Извештај о процени утицаја на животну средину и социјална питања
ЕБРД	Европска банка за обнову и развој
ISO	Међународна организација за стандардизацију
OESMP	Оперативни план заштите животне средине и социјалних питања
PIU	Јединица за имплементацију пројекта
SEP	План ангажовања заинтересованих страна
TMP	План управљања саобраћајем
ToR	Пројектни задатака
ТС	Трансфер станица
БЗР	Безбедност и здравље на раду
ГУНВ	Градска управа Нова Варош
ЕУ	Европска унија
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈКП РСДБ	Јавно комунално предузеће Регионална санитарна депонија Бањица
ЈП	Јавно предузеће
ЛЗО	Лична заштитна опрема
МБТ	Механичко биолошки третман
Н/А	Није применљиво
ППМ	Постројење за повраћај материјала
ПТПВ	Постројење за третман процедурних воде
РПУО	Регионални план управљања отпадом
РС	Република Србија
РЦ	Регионални центар
РЦУО	Регионални центар за управљање отпадом

1 УВОД

Европска банка за обнову и развој („ЕБРД“) и Француска развојна агенција (АФД) („Банке“) разматрају давање сувереног зајма до 100 милиона евра („Зајам“ или „Зајам ЕБРД“) Републици Србији („Зајмопримац“) за финансирање побољшања критичних система управљања комуналним чврстим отпадом у неколико градова у земљи („Програм“) што укључује изградњу Регионалног центра за управљање отпадом Бањица у општини Нова Варош („Пројекат“).

Регионални центар за управљање отпадом Нова Варош (РЦУО) састоји се од 4 општине.

Првобитно је изградња санитарне депоније Бањица започета 2007. године, међутим нова законска регулатива, недостатак средстава и проблеми везани за изводљивост пројекта довели су до прекида грађевинских радова. Сходно томе, општине су наставиле да користе несанитарне депоније за одлагање отпада што представља велики ризик по животну средину и здравље људи. Иако је израђен измењен пројекат депоније 2013. године, од тада није постигнут напредак у грађевинским радовима.

Циљ РЦУО је изградња санитарне депоније, механичко-биолошког третмана (МБТ) и постројења за компостирање.

Тренутно, јединице локалне самоуправе, општине Нова Варош, Пријеполје, Прибој и Сјеница одлажу отпад на Регионалну санитарну депонију „Дубоко“ Ужице, уз претовар на претоварној станици у Новој Вароши у складу са Одлуком о заједничком обезбеђивању и спровођењу управљања отпадом (бр. 353-5076 /2018, јун 2018).

Након изградње регионалне депоније „Бањица“, поједини делови објекта трансферне станице биће коришћени за потребе пријемног дела депоније. Истовремено са изградњом трансфер станице са рециклажним двориштем, општине ће бити у обавези да уђу у процес примарне сепарације отпада на месту настанка.

2 ОПИС ПРОЈЕКТА

Пројекат ће се састојати из следеће две фазе:

- Фаза I: Изградња и рад трансфер станице (ТС) са рециклажним двориштем на истој локацији на којој је планирана РЦУО. Ово ће бити прелазно решење до отварања санитарне депоније и других објеката РЦУО.
- Фаза II: Изградња и рад Регионалног центра за управљање отпадом (РЦУО).

Нови регионални центар за управљање отпадом састојаће се од постројења за механичко одвајање отпада, нових ћелија депоније, постројења за третман процедурних вода (ПТПВ) и компостирање органског отпада. Реализација Пројекта је планирана по принципу „жута књига ФИДИК“, односно фаза пројектовања, прибављање свих услова, сагласности и дозвола и фаза извођења, биће поверена једном Извођачу (компанији, конзорцијуму итд.).

Планирана је изградња следећих главних објеката у оквиру РЦУО:

- Санитарна депонија;
- Постројење за третман чврстог комуналног отпада, то јест постројење за сортирање одвојено прикупљеног амбалажног отпада – рециклажни центар;
- Плато и надстрешница са покретним постројењем за третман биолошког отпада (компост);
- Рециклажно двориште за пријем и складиштење неопасног и опасног отпада од грађана: наткривено складиште за пријем и привремено складиштење отпада (процесирано пројектом трансфер станице);
- Неопходна помоћна инфраструктура и објекти;
- Додатне машине и грађевинска возила за руковање отпадом у оквиру Регионалног центра.

Према пројекцији из 2011. године, у Региону ће се у наредних 20 година (2011-2031) произвести укупно 595.631 тона комуналног отпада. Процењена тренутна количина отпада који се генерише у Региону је 71,9 тона/дан.

Нацрт пројекта се заснива на процењеном капацитету депоније од 300.000 m³ који се сматра довољним за задовољавање потреба у наредних 20 година.

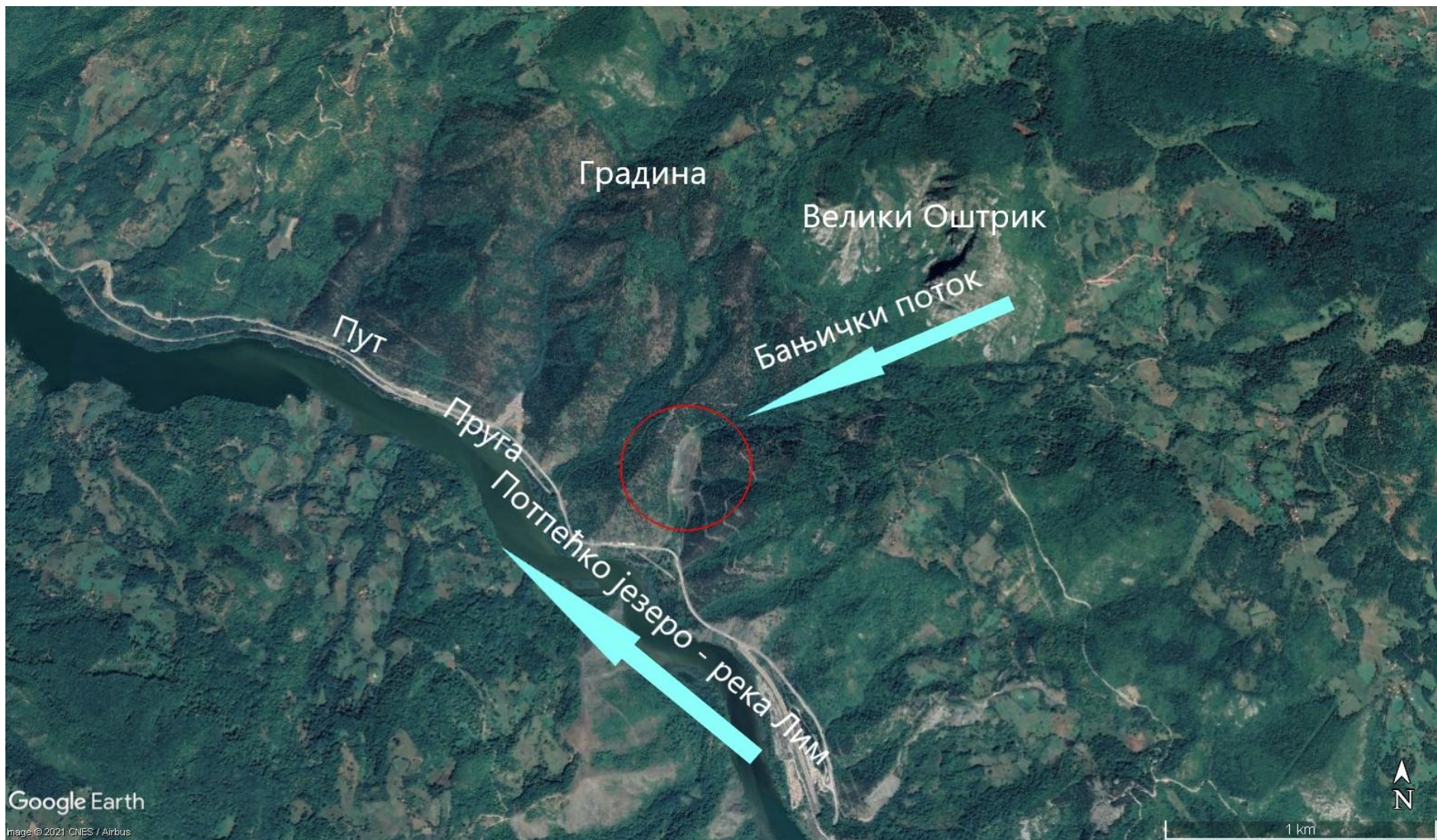
Фазно пуњење депоније ће се извести у 9 циклуса, узимајући у обзир геометрију дна депоније (4 каскадне касете) и нивое кружног тока, уз изградњу потпорних насипа ради повећања расположиве запремине за депоновање.

Технологија пуњења депоније се састоји од дневних ћелија чија геометрија захтева најмању могућу радну површину за дневни покривни слој – покривач направљен алтернативно од ХДПЕ или ПП влакана.

Локација „Бањица“ се налази у крајњем северозападном делу општине Нова Варош, у близини државног пута IIA бр. (Бистрица – Прибој), на делу корита Бањичког потока на десној обали Потпећког језера (река Лим) према Прибојским Челицама (Слика 1). Од села Бистрица удаљено је око 2,5 km. Локација је релативно близу општинских центара, осим општине Сјеница која је удаљенија. Просечна растојања између општина

и локације депоније су за Нову Варош 18,5 km, за Пријепоље 12,5 km, за Прибој 16,5 km, а за Сјеницу око 48 km.

Територија будућег комплекса Центра обухвата шири простор ограђеног простора за третман и одлагање отпада са потребним објектима и приступним путем са прикључком на пут Бистрица-Прибој.

Слика 1 Локација РЦУО Бањица
(Извор: Студија о процени утицаја на животну средину, март 2021. године)

3 КОНТЕКСТ

3.1 Историјат пројекта

Године 2002. одлучено је да се почне са пројектовањем депоније која ће служити као најсавременија депонија општинама Нова Варош, Пријепоље, Сјеница и Прибој. Дозвола за изградњу је издата 2006. године након проласка кроз процену утицаја на животну средину и процес одобравања. Уз финансијску подршку републичке владе, радови (углавном земљани) започети су и обустављени 2007. године због прекорачења буџета. Због промена законског оквира и усклађивања са прописима ЕУ, депонија је 2013. године редизајнирана и адаптирана од стране Факултета техничких наука у Новом Саду.

Најновији РПУО РЦУО за Нову Варош датира из 2011. године. У овом РПУО се наводи следеће:

- Предлог да буде 1 трансфер станица у општини Сјеница, која је најудаљенија општина од РЦУО
- Преостале 3 општине ће доносити отпад директно у РЦУО
- Да буде по линија за сепарацију отпада у свакој општини или на свакој депонији
- Све постојеће депоније треба што пре затворити и санирати како би се извршила рекултивација, такође и све локације за одлагање отпада треба затворити.

Кредит банака ће покрити неке од ставки плана као што су: Изградња и опремање 1 трансфер станице, набавка камиона за секундарно сакупљање, изградња санитарне депоније Бањица + ПТПВ и изградња ППМ и постројења за компостирање.

Депонија је предвиђена за радни период од 20 година, али ће применом нове стратегије управљања отпадом 2020-2025 њен век бити продужен.

3.2 Тренутно стање чинилаца животне средине и социјалних питања

Квалитет ваздуха

За Пројектну локацију нема доступних података о квалитету ваздуха. Прикупљање основних података о квалитету ваздуха није вршено пре почетних радова у 2007. години, нити за потребе израде Студије о процени утицаја на животну средину (eng. Environmental Impact Assessment, EIA).

Бука у животној средини

Локација будућег РЦУО је релативно изолована, са минималним нивоом буке. Обзиром на удаљеност најближег и најудаљенијег дела локације од магистралног пута Прибој - Бистрица од 100-500 m, и железничке пруге Београд - Бар од око 170-570 m, саобраћајна бука на локацији је мања са незнатним интензитетом.

Биодиверзитет

Не постоје прецизни подаци о флори и фауни Пројектног подручја. На основу прегледа околног терена, може се констатовати да је околина локалитета „Бањица“ покривена мешовитим шумама, листопадним, али претежно четинарским (бор). У близини корита Бањичког потока има врба, док је тело већ откопане депоније местимично прекривено ниским шибљем и младим дрвећем. Подручје Пројекта се не налази у заштићеним или строго заштићеним подручјима биодиверзитета. Нису спроведена основна истраживања биодиверзитета специфичних за пројекат да би се дале информације за ЕИА студије.

Културна баштина

У близини локације Пројекта нема подручја заштићених међународним, националним и локалним прописима. Сва археолошка налазишта, објекти под претходном заштитом и непокретна културна добра у близини локације, налазе се на удаљености већој од 1 km од локације „Бањица“.

Међутим, израђене Студије животне средине не садрже услове/мишљење надлежног Завода за заштиту споменика културе, што је обавеза према локалном закону. Наручилац/Инвеститор је дужан да затражи мишљење надлежног Завода за заштиту споменика културе ради потврде/идентификације присуства непокретног културног наслеђа..

Квалитет земљишта

У Еколошкој студији за РЦУО израђеној 2021. године наводи се да је извршено геолошко рекогносцирање терена са циљем утврђивања литолошке структуре терена долине потока Бањичког потока до топографске сливнице и узводног нерегулисаног дела водотока, где је нађена значајна дебљина бујичног седимента кречњачких блокова и ситних остатака фосилизованог сипара.

Није утврђена почетна линија квалитета земљишта у зони будућих ТС и РЦУО.

Површинске и подземне воде

Локација будућег Центра је у долини Бањичког потока, непосредно пре његовог улива у реку Лим или Потпећко језеро. Анализа воде Бањичког потока узета је у 3 узорка за потребе израде ЕИА за санитарну депоније Бањица из 2013. године. Акумулација „Потпећ“, дужине око 20 km, изграђена на реци Лим се налази у близини будуће локације РЦУО. Потпећко језеро је око 250 m низводно (дуж корита Бањичког потока) од ивице комплекса, то јест удаљено око 400 m од најближе ивице тела депоније. Цео комплекс је на вишем нивоу у односу на пут Бистрица – Прибој, који води уз обалу језера, тако да не постоји опасност од угрожавања локације високим нивоом реке Лим или Потпећког језера.

Каптажа изворишта пијаће воде „Челице“ за водоснабдевање Прибоја налази се на удаљености од око 800 m од РЦУО, на надморској висини од 700 m, што је око 200 m више од локације РЦУО. Око 60 m северно од локације пролази цевовод сирове воде са овог извора.

У ширем окружењу узводно од локације „Бањица“, само на делу градског подручја Нове Вароши и Пријепоља, постоји изграђен систем фекалне и кишне канализације. На

подручју Златара нема изграђених канализационих система, па се отпадне воде углавном испуштају директно у најближе водотоке, или се постојеће септичке јаме пумпају моторним цистернама које се празне на пољопривредном земљишту или директно у водотоке. Мањи стални и повремени водотоци на овом подручју, као и сама река Лим, односно Потпећко језеро је загађено углавном кућним отпадом, отпадном пластиком, грађевинским отпадом и другим врстама отпада.

Здравље радника, јавно здравље и безбедност

РЦУО Бањица послује у складу са српским прописима који се односе на здравље радника и јавно здравље и безбедност, поштујући владавину права у секторима јавног здравља и безбедности на раду, саобраћајних стандарда и безбедности.

На основу ограничених доступних информација, радници ЈКП који тренутно раде у релевантним општинама су углавном опремљени ЛЗО и другом радном опремом. Међутим, није било доказа да радници добијају заштитне маске како би се смањило утицај емисија у ваздух и прашине на њихово здравље..

Коришћење земљишта

На основу доступних информација, све земљиште за депонију је већ откупљено и припада предузећу Бањица д.о.о. Источно од локације депоније налази се приступни пољски пут и претежно шумско земљиште у приватном власништву и под управом ЈП „Србијашуме“, а са западне и северне стране оградe и обилазног пута налази се пољопривредно земљиште.

Социјална питања

Локација на којој је планирана изградња РЦ је ненасељена. Најближи објекти околних заселака/имања удаљени су око 800 m, а најближе насеље је Бистрица, удаљено око 2,5 km. Једина остелјива група која би могла бити погођена пројектом, индиректно кроз затварање локалних депонија отпада, су неформални сакупљачи отпада. Иако представници ЈКП у четири града нису пријавили присуство неформалних сакупљача отпада, они су примећени на депонији у Прибоју/Нова Варош током посете Консултанта.

4 ПОСТУПАК ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

4.1 Спроведени поступак процене утицаја на животну средину

Студија о процени утицаја на животну средину за Регионални центар за управљање отпадом општина Нова Варош, Сјеница, Прибој и Пријепоље, Локација „Бањица“ израђена је у марту 2021. године. Поред тога ЕИА студија изградње трансфер станице са рециклажним двориштем је урађена јула 2019. године. Обе студије су свеобухватна документа, дају већину релевантних полазних услова, процену потенцијално штетних утицаја и дефинишу превентивне мере заштите животне средине које треба спровести пре и током изградње, као и током експлоатације.

Међутим, ЕИА за РЦУО није израђена у складу са прописаним поступком о процени утицаја Законом о процени утицаја на животну средину Републике Србије. Према доступним информацијама, носилац Студије није поднео Захтев за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину надлежном органу.

4.2 Јавне консултације

Нема доказа о спроведеним јавним консултацијама са заинтересованом јавношћу. У складу са динамиком изградње, Бањица д.о.о, уз подршку представника одговарајућих општина, треба да организује састанке у месним заједницама на којима ће представити планиране грађевинске радове, безбедносне ризике (у току изградње и експлоатације) и очекиване грађевинске сметње, као и предвиђене мере ублажавања и жалбени механизам. Ови састанци, поред тога, треба да служе као платформе за потенцијално погођене људе да постављају питања и дају предлоге за даље мере ублажавања.

5 САЖЕТИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛНО ШТЕТНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Главни идентификовани утицаји су представљени у овом поглављу. Детаљнији утицаји представљени су у Извештају о процени утицаја на животну средину и социјална питања (енг. Environmental and Social Appraisal Report, ESAR).

5.1 Утицај током фазе изградње

Обим већине грађевинских утицаја је мала због чињенице да ће се активности обављати на ограниченом подручју. Само активности које ће се спроводити ван подручја Пројекта, или тамо где утицаји могу да се протежу ван локације, карактеришу се као средњи обим, односно ради се о утицају на подземне и површинске воде. Изузетак су аспекти здравља и безбедности радника због високоризичних радова у грађевинарству и рада са грађевинским машинама.

Значај утицаја утврђује се на основу тога који део животне средине и заједнице ће бити погођени и потенцијалним нивоом утицаја. Већина утицаја се оцењује као низак и средњи. Током фазе изградње већина утицаја је ограничена на локацију изградње на којој нема стамбених објеката. Следећи утицаји се процењују као потенцијално значајни утицај:

- Здравствени и безбедносни аспекти операција су са већим ризицима, где исходи могу бити лаке и тешке повреде или смртни случајеви (и здравље и безбедност на раду и у заједници).
- Утицај на површинске и подземне воде као резултат потенцијалног изливања током фазе изградње, иако малог обима, потенцијално би могао имати велики значај због потенцијала опасних материјала да битно загаде површинске и подземне воде чак и у случају малих изливања.

Већина утицаја је окарактерисана као **реверзибилна**, због саме природе утицаја, осим следећих:

- Ископ ће се вршити на подручју Пројекта које се налази на грађевинском земљишту, а не користи се у пољопривредне сврхе па је очекивани утицај мали;
- Локација РЦУО је у долини Бањичког потока, који је стални водоток бујичног карактера и водни потенцијал овог потока има значајан утицај на површинске и подземне воде. Бањички поток ће се регулисати (изградити цевовод) и трајно променити његов природни ток. Такође, очекује се да ће изградња РЦУО трајно утицати на проток површинских вода, због промене тока површинских вода са слива изнад РЦУО и усмеравања на обилазне канале око санитарних касета.
- стварање отпада је неповратно, међутим, поновна употреба отпада биће опција која се процењује када се изврши карактеризација отпада;
- Проливање загађујућих материја и опасних материја у подземне и површинске воде. Међутим, то су све мале количине и не очекују се значајни утицаји на површинске или подземне воде.
- Грађевински радови на подручју РЦУО могу имати неповратан утицај на биодиверзитет, посебно ако се њима не управља на одговарајући начин.

- Здравствени и безбедnosни аспекти операција су са већим ризицима, где исходи могу бити лаке и тешке повреде или смртни случајеви.
- Обим саобраћаја ће се посебно повећати током изградње РЦУО и рада ТС, што ће се одвијати паралелно током одређеног временског периода. Извођач треба да изради и спроведе План управљања саобраћајем током изградње (енг. Construction Transport Management Plan, СТМР) како би свео на минимум ризик по учеснике у саобраћају, као и локалне заједнице. Сви возачи ће бити обучени, а примењиваће се и строга ограничења брзине. План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама (енг. Emergency Preparedness and Response Plans, ЕРРР) за Пројекат пре почетка изградње ТС и РЦУО. Овај план би требало да садржи мере и поступке за управљање свим ванредним ситуацијама у вези са саобраћајем и транспортом отпада.

Обим утицаја је углавном локализован на градилиште.

Уопштено, **трајање** ових утицаја је ограничено на фазу изградње, изузев утицаја на површинске воде.

5.2 Утицаји током рада и одржавања постројења

Обим већине експлоатације и одржавања ће бити мали и вршиће се на ограниченом подручју, углавном унутар РЦУО, пре тога на ТС. Изузетак је управљање безбедношћу саобраћаја током експлоатације које се препознаје као утицај средњег обима, јер излази из непосредног подручја РЦУО. Сакупљање и транспорт отпада који настаје у региону утицаја на безбедност саобраћаја на локалним путевима.

Значај утицаја утврђује се на основу тога који део животне средине и заједнице ће бити погођен односно ефектом на обим могућег утицаја.

Због ограниченог обима Пројекта, већина утицаја ће бити малог до средњег значаја. Већина негативних утицаја у току експлоатације ограничена је на локацију која се експлоатише, с обзиром на то да је пројектно подручје удаљено од оближњих насеља (18,5 km од Нове Вароши, 12,5 km до Пријепоља, 16,5 km до Прибоја и око 48 km од Сјенице), на месту где у непосредној близини нема осетљивих рецептора (школе, вртићи, болнице, домови културе и забаве и др.).

Следећи утицаји се процењују као утицаји **средњег значаја**:

- Загађење површинских и подземних вода услед случајног изливања опасних материја/горива/мазива. Иако ове врсте акцидената могу имати значајан утицај, све су то мале количине и не очекују се значајни утицаји на површинске или подземне воде. Стога се оцењује као ниско/средњи значај.
- Могући негативни утицаји средњег значаја на животну средину и здравље људи могу настати услед неадекватног управљања различитим врстама отпада током рада ТС и РЦУО (санитарна депонија, рециклажни центар и постројење за компостирање) (мешани комунални отпад, метални и други отпад који се може рециклирати, опасан отпад у процесима механичког третмана, муљ из процеса пречишћавања отпадних вода, биоразградиви део

отпада након третмана компостирањем и отпад из таложника сепаратора масти и уља);

Велики значај се придаје следећим утицајима

- Приступ угрожених заједница безбедном одлагању комуналног отпада.
- Слично већ наведеним утицајима у изградњи, очекује се да ће изградња и експлоатација РЦУО трајно утицати на проток површинских вода, због регулације Бањичког потока, јер ће се променити ток површинских вода са слива изнад РЦУО и усмеравање на обилазне канале око санитарних касета
- Укупни позитивни утицаји на животну средину као резултат имплементације пројекта.
- Потенцијални утицај инцидената на здравље и безбедност на раду током експлоатације и одржавања може се проценити као висок у зависности од тежине повреде. Међутим, примена захтева националног законодавства о безбедности на раду, као и међународних и добрих индустријских стандарда заштите на раду, требало би да ограничи могући утицај на здравље и безбедност на раду.
- Могући утицај на управљање безбедношћу саобраћаја на локалним путевима током рада РЦУО (санитарне депоније, рециклажног центра и постројења за компостирање) и ТС (сакупљање и трансфер/претовар прикупљеног отпада) оцењује се као висок, због нивоа очекиваног транспорта отпада и осетљивости прималаца (сви чланови заједнице се сматрају осетљивим). Очекује се да ће се ови утицаји контролисати кроз адекватно управљање саобраћајем, едукацију возача камиона за отпад и погођене заједнице.
- потенцијални утицај на животну средину (и безбедност) услед неадекватног сакупљања и третмана процедурних вода (или недостатка) могао би бити висок.

Када је у питању **реверзибилност** утицаја, бројни могући утицаји се сматрају неповратнима:

- Стварање отпада је неповратно; међутим, може се ограничити ако се отпад поново користи;
- Загађење изазвано изливањем загађујућих материја и опасних материја у подземне и површинске воде. Случајно изливање горива или мазива ускладиштених у радионицама (уколико ће се одржавати возила на лицу места) или услед квара, иако је случајне природе и мале величине, може имати неповратан утицај на животну средину. Као што је већ поменуто, све су то мале количине и не очекују се значајни утицаји на површинске или подземне воде;
- Међутим, неадекватно управљање санитарном канализацијом, процедурним водама, испирањем од одржавања постројења РЦУО и зауљене атмосферске воде може довести до неповратних утицаја;
- Иако су аспекти здравља и безбедности на раду мањи од ризика у поређењу са онима који су идентификовани током изградње, здравствени инциденти на раду имају потенцијал да буду неповратни (фатални или инвалидитет) ако се ризицима по здравље и безбедност не управља на одговарајући начин;

- Слично наведеном, могући утицаји недостатка контроле депонијског гаса, као и контроле и третмана процедурне воде из санитарних касета (ако нису изграђени пре почетка рада у складу са релевантним стандардима) се процењују као неповратни.
- Утицај на површинске воде у том подручју, односно Бањички поток и слив како је већ описано, биће трајан.

Обим утицаја је углавном локализован на месту експлоатације, осим када је у питању управљање безбедношћу саобраћаја на локалним путевима, везано за сакупљање и транспорт отпада до РЦУО и ТС. Оператер треба да развије и примени Оперативни План управљања саобраћајем (ТМР) као део Плана управљања животном средином и социјалним питањима,, како би свео на минимум ризик по учеснике у саобраћају, као и локалне заједнице. Сви возачи ће бити обучени, а примењиваће се и строга ограничења брзине. ЕРРР ће бити на снази за пројекат, пре почетка рада ТС и РЦУО. Ово ће укључивати мере и процедуре за управљање свим ванредним ситуацијама у вези са саобраћајем и транспортом отпада.

Такође, позитивни утицаји на погођене заједнице се крећу од локалних до регионалних, јер побољшавају приступ услугама које се односе на безбедно управљање комуналним отпадом.

Уопште, **трајање** ових утицаја је углавном повезано са трајањем Пројекта. У овом тренутку нема информација колико ће ова фаза трајати. Неки од утицаја се процењују као ограничени/случајни због њихове акциденталне природе, док ће утицај на Бањички поток бити трајан.

6 РЕЗИМЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ УТИЦИЈАМА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Ово поглавље описује превентивне мере за избегавање, минимизирање, ублажавање или мере компензације утицаја на животну средину и социјална питања на прихватљив ниво, као и решавање других питања из ових области.

6.1 Фаза изградње

Ова фаза развоја Пројекта предвиђа изградњу нових објеката (Извођач). Очекује се да ову фазу реализују Јавно комунално предузеће Регионална санитарна депонија Бањица (ЈКП РСДБ), уз подршку Министарства заштите животне средине преко Јединице за имплементацију пројекта (енг. Project Implementation Unit, PIU) и Градске управе Нова Варош (ГУНВ).

Обавезе PIU/ЈКП РСДБ:

- Успоставити етички принцип у процесима издавања дозвола, како би се избегао сукоб интереса, с обзиром да је ГУНВ и инвеститор и орган надлежан за издавање дозвола у овом пројекту;
- Набавка услуга од грађевинских фирми за извођење грађевинских радова, монтажу постројења и опреме спровести по стандардима и прописима о јавним набавкама у којима су унети захтеви зајмодаваца;
- У позиву за подношење предлога за Надзор и Извођача радова, неопходно је укључити све захтеве заштите животне средине и социјалних питања (као што ће бити дефинисано у будућој EIA студији која тек треба да се изради добије сагласност од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства и Акционом плану за заштиту животне и социјална питања (енг. Environmental and Social Action Plan, ESAP);
- Успоставити праћење и надзор спровођења мера безбедности и здравља на раду, у складу са важећим прописима о заштити на раду током изградње и експлоатације;
- Осигурати изградњу ТС и РЦУО у складу са националним и међународним стандардима;
- Осигурати безбедно одлагање насталог отпада у санитарне касете у складу са важећим прописима о заштити животне средине;
- Осигурати у најкраћем могућем року израду недостајуће пројектне документације, посебно Студије о процени утицаја на животну средину у складу са националним законодавством;
- Надгледати спровођење мера безбедности и сигурности заједнице током изградње;
- Информисати јавност о мерама заштите животне средине и безбедности на раду и резултатима праћења током грађевинских и припремних радова;
- Спровести истраживања биодиверзитета подручја како би се јавност информисала о почетном стању биодиверзитета, идентификовала и мапирала критична станишта и дефинисао План управљања биодиверзитетом пре почетка грађевинских активности.
- Одвојити буџет за горе наведене услуге.

PIU/PCDB ће такође бити одговорни за следеће:

- Спровођење захтева за заштиту животне средине које дају: Државни органи за заштиту животне средине, Зајмодавци и друге институције, Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16, 76/18 и 95/18);
- Спровођење EHSS захтева у документацији набавке, ToR за грађевинске и уговорне спецификације;
- Обезбеђење надзора праћења животне средине путем независних консултантских услуга;
- Припрема релевантних (најмање годишњих) извештаја о напретку спровођењу захтева за заштиту животне средине, безбедности и здравља (и националних и међународних захтева, захтева Зајмодаваца и захтева добре међународне праксе).

Извођач је дужан да:

- Извођач ће бити одговоран за спровођење мера за смањење утицаја на животну средину и здравље и безбедност током припремних и грађевинских радова
- Извођач треба да именује стручњаке за заштиту животне средину и здравље и безбедност који ће бити одговорни за свакодневно спровођење и управљање одговорностима Извођача;
- Успостави мониторинг животне средине „базног праћења нулте фазе” (референтна линија за земљиште, квалитет ваздуха, буку, квалитет површинских и подземних вода) пре почетка радова на PCYO, током фазе мобилизације;
- Припрема Плана управљања животном средином и социјалним питањима током изградње (енг. Construction Environmental and Social Management Plan, CESMP) за специфичну локацију. CESMP треба да дефинише детаљне мере ублажавања у складу са захтевима будућих EIA студија (израђена и добијена сагласности од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства), ESAP-а, уговора о изградњи, директива ЕУ, захтева зајмодаваца и добре међународне праксе;
- CESMP треба да укључи најмање следеће подпланове и поступке: Организациона структура; Улоге и одговорности за управљање (енг. Environmental, Occupational Health and Safety and Social (EHSS)); План управљања радом; План управљања отпадом; План превенције загађења; План управљања саобраћајем; План управљања БЗР; План управљања безбедношћу и здрављем заједнице; Поступак/план промене пројекта; План/поступак управљања ланцем снабдевања; План мониторинга; врста извештаја и учесталост извештавања;
- Извођач треба да припреми План управљања безбедношћу и здрављем, као део CESMP -а или као самосталан документ;
- План управљања биодиверзитетом који треба израдити пре почетка фазе изградње, у складу са налазима основних истраживања биодиверзитета;
- Извођач ће бити одговоран да изради планове за EPRP у складу са захтевима и ризицима идентификованим у EIA која тек треба да буде израђена и за коју је потребно добити сагласност од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства, пре почетка радова.

планове за EPRP треба доставити независном консултанту за надзор пројекта на одобрење;

- Извођач ће обављати све пројектне активности у складу са Планом управљања здрављем и безбедношћу, националним законодавством и захтевима Зајмодавца у погледу здравља и безбедности;
- Осигурати безбедно одлагање насталог отпада у складу са важећим еколошким прописима;
- На основу члана 109. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11 (др. закон), 99/11 (др. закон) обавеза Извођача и Пројекта је да, уколико наиђе на археолошко налазиште или археолошке објекте, одмах обустави радове и обавести надлежни Завод за заштиту националних споменика и предузме мере да налаз не буде оштећен, уништен и буде сачуван на месту и на локалитету где је откривен.
- У складу са одредбама Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18 (др. закон)), забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у животну средину и крајњег примаоца
- Извођач ће обезбедити да буџет за спровођење потребних мера ублажавања и активности праћења дефинисаних у CESMP -у буде укључен у трошкове Пројекта као посебна ставка.

6.2 Фаза рада и одржавања

Ова фаза развоја Пројекта предвиђа експлоатацију РЦУО и пратеће одржавање. Ову фазу спроводи Јавно комунално предузеће Регионална санитарна депонија Бањица (ЈКП РСДБ).

ЈКП РСДБ / Оператер:

- Оператер треба да успостави систем управљања операцијама у складу са међународно признатим стандардима (ISO стандарди 14001 и 45001 и његови потребни документи, планови и процедуре). Сертификација није обавезна.
- Израда оперативног Плана управљања животном средином и социјалним питањима (енг. Operation Environmental and Social Management Plan, OESMP), који ће укључивати све неопходне под-планове/процедуре за животну средину и здравље и безбедност пре почетка рада.
- OESMP укључује минимум следеће под-планове и процедуре: План управљања отпадом; Праћење и управљање загађењем земљишта и подземних вода; Третман и праћење процедурних вода; План превенције загађења; План управљања биодиверзитетом; План управљања БЗР; План управљања саобраћајем; План управљања здрављем и безбедности заједнице; Захтеви за особљем обезбеђења; Механизам притужби; Објављивање информација и ангажовање заинтересованих страна; План мониторинга;
- Као део Система управљања операцијама, Оператор ће успоставити Систем управљања безбедношћу који ће обезбедити припрему и спровођење EPRP у складу са захтевима дефинисаним у EIA Студијама (израђена и добијена сагласности од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства) и прописима ЕУ.

- Систем управљања безбедношћу операција и планови реаговања у ванредним ситуацијама ће обезбедити координацију и комуникацију између РЦУО и релевантних регионалних и националних власти у случају акцидентних ситуација.
- Треба развити организациону структуру за оперативну фазу која ће обезбедити да Оператер именује искусне стручњаке за управљање отпадом, животну средину и здрављем и безбедношћу, чија ће одговорност бити имплементација Система управљања операцијама и свих његових делова.
- Планирање управљања отпадом у Регионалном центру за управљање отпадом треба да буде у складу са Стратегијом управљања отпадом.
- Успоставља редован мониторинг животне средине (квалитет ваздуха, буке, површинске и подземне воде и квалитет земљишта) и ажурирати Програм мониторинга РЦУО, у складу са важећим прописима о заштити животне средине;
- У складу са одредбама Закона о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18 (др. закон)), забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у околину и крајњег примаоца
- Обавезно је редовно, тромесечно, вршити испитивање квалитета отпадних вода на месту испуштања, преко акредитованих лабораторија, које су дужне да узоркују и испитају квалитет више различитих узорака и да на основу добијених резултата издају Мишљење о квалитету отпадних вода. .
- Оператер је дужан да управља отпадом у складу са одредбама националног и законодавства ЕУ, укључујући све захтеве и мере дефинисане у ЕИА Студијама (израђена и добијена сагласности од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства) и ESAP-ом;
- Одвојити буџет за горе наведене услуге.

7 КОМУНИКАЦИЈЕ

Специфични жалбени механизам за пројекат ће бити израђен за имплементацију Пројекта и описан у SEP-у за све фазе пројектног циклуса. Регионална санитарна депонија за комунални отпад – Бањица д.о.о. је кључни актер у механизму. Свако лице или организација може да пошаље коментаре, жалбе и/или захтеве за информацијама лично или путем телефона или мејла за Регионалну санитарну депонију комуналног отпада – Бањица д.о.о. За решавање свих притужби и прослеђивање притужби јавности задужени су директор Друштва и председник Скупштине.

Један од најважнијих принципа је принцип анонимности. Механизам ће омогућити да се жалбе подносе анонимно. Све информације о носиоцу притужбе ће се третирати поверљиво.

Подношење притужби неће изазвати никакве трошкове за носиоца жалбе. Све притужбе, било да су примљене усмено или писмено, треба да буду категорисане и евидентирани у Регистру жалби.

Имплементација SEP-а је у потпуности одговорност РЦУО Бањица д.о.о. а приговори извођача у вези са грађевинским активностима биће решавани заједно са извођачима радова.

Жалбени механизам ће бити објављен током процеса јавних консултација и одржаваће се током припрема, изградње и рада. Жалбе ће пратити директор ЈКП Бањица Љубенко Васиљевић.

ЈКП Бањица може контактирати подносиоца жалбе у каснијој фази како би се обезбедило да његове активности и даље не представљају проблеме.

Жалба се може поднети на неколико начина:

- Пошаљите попуњен образац за притужбе на адресу на полеђини обрасца
- Контактирајте директора ЈКП Љубенка Васиљевића
- Пошаљите мејл на следећу адресу: vasiljevic.ljubenko@gmail.co
- Позовите ЈКП Бањица директно, преко поверљиве телефонске линије број +381 69 3420531
- Такође је могуће убацити попуњен образац за притужбе у поштанском сандучету ЈКП.

Као што је претходно описано, жалбени процес има неколико корака:

1. Пријем жалбе
2. Потврда жалбе
3. Истраживање повода за жалбу
4. Решење жалбе
5. Праћење, по потреби

Након одобрења SEP-а исти ће бити јавно објављен.

Консултант:

ENVICO д.о.о. Београд
Вардарска 19/IV
11000 Београд, Србија
Tel: +381 11 64 17 257

Клијент:

ЕБРД/АФД